

Таом ейиш одблари

05:00 / 06.03.2017 4313

Таом тановул қилишдан олдин икки қўл ювилади.

Исломда таомдан олдин икки қўлни ювиш диний таълимотлар орасига қўшилган ва у «барака» деб аталган.

بِلَاقْ مَلَسَ وَهِيَ لَعْ مَلَلَا يَلْصَنْ بَنْ لَا نَعْ نَعْ هَلَلَا يَصَرَّنْ أَمْ لَسْ نَعْ
يَذْمِرْتَلَأَوْ دُوادُوبَأَهَارَ بُهْدَغَبُهُؤُضْوَلَأَوْ هَلْبَقُهُؤُضْوَلَأَمَاعْ طَلَأَهَكَرَبُ

Салмон розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Таомнинг баракаси ундан олдин (икки қўлни) ювишдир ва ундан кейин (икки қўлни) ювишдир», дедилар».

Абу Довуд ва Термизий ривоят қилганлар.

Олим ва катта ёшдаги кишилар таом тановул қилишни бошламагунларича, бошқаларнинг кутиб туриши юксак одоб намуналаридандир.

Бу одобни бошқа одоблар қатори, болаларга ҳам ёшликларидан ўргатиб бориш керак. Баъзи халқларда ушбу одоб аллақачон унутилиб қолган. Бизда унга амал қилиш ҳозир яхши даражада, дея оламиз. Фақат бу одобга амал қилишда бардавом бўлиш керак.

هَلَلَا يَلْصَنْ بَنْ لَا نَعْ مَأْنَرَصَحْ إِذَا أَنْكَهَ لَاقْ نَعْ هَلَلَا يَصَرَّنْ أَمْ لَسْ نَعْ
هَلَلَا يَلْصَنْ هَلَلَا لُوسَرَأَدْبَيْ تَحْ أَنَّ يَدْيَأَعَصَنْ مَلَ، أَمَاعَ طَلَأَهَكَرَبُ
مَلْسُمُهَارَ بُهْدَيَعَصَيَفَ مَلَسَ وَهِيَ لَعْ

Ҳузайфа розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам билан таомга ҳозир бўлсак,

**Расууллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам бошламагунларича,
қўлларимизни узатмас эдик».**

Муслим ривоят қилган.

Таом тановул қилишни бошлашда «бисмиллаҳ» айтилади.

Динимизда барча яхши амаллар тасмия («бисмиллаҳ») билан бошлангани каби таом истеъмол қилиш ҳам Аллоҳнинг номи ила бошланади.

Таом ўнг қўл билан ейилади.

Пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссалом барча ишларни ўнгдан бошлашни яхши кўрар, жумладан, таомни ҳам ўнг қўллари билан ер эдилар.

Ҳар ким ўз олдидан ейди.

Таом лаган каби идишда келтирилса, ҳар ким ўз олдидан ейди, бироннинг олдидаги таомга қўл узатмайди. Чунки бироннинг олдидаги таомга қўл узатиш ғирт беодобликдир.

رَحْحَ يِفْ أَمَّالُغْ تَنْكَ هَلَاقْ مَلَسَ وَهَيَلَعْ هَلَلا يِبَأْنَبَ رَمْعْ نَعْ
،هَفْحَصْ لَا يِفْشِي طَتِ يَدِيْ تَنْكَوْ ،مَلَسَ وَهَيَلَعْ هَلَلا يِلَصْ هَلَلُوسَرْ
لُكَوْ هَلَلَامَسْ ،مَالُغْ آيِ :مَلَسَ وَهَيَلَعْ هَلَلا يِبَنْلَا يِلَلُاقَفْ
عَبْرَأَلْهَأَوَرْ دَعَبِ يِتَمْعَطَكْلَتْ تَلَازَرَأَمَفْ ،كِيلَيْ أَمَمْلُكَوْ ،كِنِيمَيِبْ

Умар ибн Абу Салама розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расууллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг қарамоғидаги бола эдим. Қўлим товоқда бориб-келар эди. Шунда у зот менга: «Эй ғулом! «Бисмиллаҳ», дегин, ўнг қўлинг билан егин, ўз олдингдан егин!» дедилар. Шундан сўнг ейишим шундай бўлди».

Бухорий, Муслим, Абу Довуд, Термизий ривоят қилганлар.

Қўл билан еганда, таом учта бармоқ билан олинади.

Бундан кўп бармоғини ишга солиш очқўзлиқдир.

هَيَلَعْ هَلَلا يِبَنْلَا نَكَ هَلَاقْ نَعْ هَلَلا يِصَرِ كَلَامِنْبَ بَعْكَ نَعْ
،هَسْمَحْلَهَأَوَرْ .آَهَسْمَيِ نَأَلْبَقُهَدِيْ قَعْلَيِ وَعَبَاصَأَلَثَبُلُكْأَيِ مَلَسَ وَ
يِرَاحْبَلَهَأَلَإِ

Каъб ибн Молик розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам учта бормоқлари билан ер эдилар ва қўлларини артишдан олдин уларни ялар эдилар».

Муслим, Абу Довуд, Термизий ва Насайй ривоят қилганлар.

Таом суюниб, ёнбошлаган ҳолда ейилмайди.

Аввало, бу иш беодоблик, маданиятсизликдир. Қолаверса, ёнбошлаб ётган одамнинг таом юрадиган аъзолари – ичаклари, қорни, ошқозони ноқулай ҳолга келиб, фаолияти сустлашади. Бинобарин, у еган таомнинг ошқозонда қайта ишланиши, ҳазм бўлиши қийинлашади. Оқибатда инсон соғлиғига зарар етади.

مَلَسَ وَهْيَ لَعْ مَلَلَا يَلَصَّيْ بَنَلَانَعُ هَنَعُ مَلَلَا يَصَرَّهْ فَيَحْجَ يَبَأَنَعْ
أَمْلُسُمْ أَلِإِهْ سَمَحْلَأُ هَأَوَرْ .أَئِكْتُمْ لُكَأَلِيَنِإَلَاقْ

Абу Жуҳайфа розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Мен суюнган ҳолимда емайман», дедилар».

Бухорий, Абу Довуд, Термизий, Насайй ривоят қилганлар.

Қўлдан тушган ва дастурхонга тўкилган таом олиб ейилади. Қўлда ва идишларда қолган таом юқларининг исроф бўлишига ҳам йўл қўйилмайди.

نِإَلَاقْ مَلَسَ وَهْيَ لَعْ مَلَلَا يَلَصَّيْ بَنَلَانَعُ هَنَعُ مَلَلَا يَصَرَّهْ فَبَأَنَعْ
وَمَأْعَطَ دَنَعُ هَرْضَحَيِّ تَحْ وَنْأَشْ نَمِّيَشْ لُكَدَحَأُ رْضَحَيِّ نَأَطِيَشْ لَا
أَلُكَأَيْلَ مُثْ ،يَدَأْ نَمَ أَوَبَنَأَكَ أَمَ طَمُيَلَفُ هَمْقَلَلَا مُكَدَحَأُ نَمَ تَطَقَسَ أَذِافَ
يَأِيَفِ يَرْدَيِّ أَلُهَنَأَفَ ،هَعَبَأَصَأَ قَعْلَيَلَفَعَرَفَ أَذِافَ ،نَأَطِيَشَلَلَ أَهَعَدَيِّ أَلَوَ
يَرَاحُبَلَأُ هَأَوَرُ .هَكَرْبَلَأُ نُوكَتِ وَمَأْعَطَ

Жобир розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Албатта, шайтон сизларнинг ҳар бирингизнинг ҳар бир ишида ҳозир бўлади; таомига ҳам ҳозир бўлади. Қачон бирортангиздан луқма тушса, ундаги нопокликни кетказиб, кейин есин. Уни шайтонга қолдирмасин. Фориғ бўлгач, бармоқларини яласин. Чунки у таомининг қаерида барака бўлишини билмас», дедилар».

Муслим, Абу Довуд, Термизий ва Насайй ривоят қилганлар.

Таом еб бўлинганидан сўнг Аллоҳ таолога ҳамд айтиб, дуо қилинади.

Еб-ичгандан кейин шукр қилиб, ҳамд айтишда Аллоҳ таолонинг ёлғиз Ўзи ризқ берувчи Зот эканини эътироф қилиш бор. Шу билан бирга, бу ишда Аллоҳ таолога шукрни доимий янгилаб туриш маъноси ҳам бор. Шукр қилган бандага эса Аллоҳнинг Ўзи неъматларини зиёда қилиб беришни ваъда қилган.

Диёrimизда овқатланишдан кейин қилинадиган дуолардан «Алҳамдуиллаҳилазий атъаманаа ва сақонаа ва жаъаланаа минал муслимийн» («Бизни едирган, ичирган ва мусулмонлардан қилган Аллоҳга ҳамд бўлсин») деган дуо кенг тарқалган.

نِمَ عَرَفَ أَذِي مَلَسَ وْ يَلَعُ لَلَّا يَلَصِّي بَنْ لَأْكَ : نَنْ سَلَ لَبَّ اَحْصَنَ أَلَوْ
نِي مُلْسُمْ أَنَلَعَّجَ وَ أَنَاقَسَ وَ أَنَمَعَطَ أَذْلَلَهُ لَدَمَحْلَأً : لَأَقْوَمَ عَطَ

«Сунан» соҳибларининг ривоятида:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам қачон таомланишдан фориғ бўлсалар: «Бизни едирган, ичирган ва мусулмонлардан қилган Аллоҳга ҳамд бўлсин», дер эдилар», дейилган.

Таомдан кейин икки қўл ювилади.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай қилганлар. Таомдан қолган юқларини ювиб, кетказиш юксак одоб намунасидир.

Таомдан кейин аввал тиш тозалагич ила тиш тозаланиб, чиққан овқат қолдиқлари туфлаб ташланади.

Сўнгра оғиз чайилади. Агар тиш фуршаси ила ювилса, яна ҳам яхши бўлади.

هَلْلٌا يَلَصِّي بَنْلَاعَمْ أَنْجَرَحْ ظَنْعُهُ لَلْا يَصَرَّنَأْمَعْنَلَأْنَبُدْيَوْسَلَأَقَوْ
الْأَلِيَتُأْمَفِمَأْعَطَابَأَعَدَءَابَهَصَلَابَأَنُكَأَمَلَفَ، رَبْيَخَىلَإِمَلَسَوْهَيَلَعَ
هَأَوَرَ، أَنْصَمْصَمَوَصَمَصَمَتَفَةَأَلَصَلَا يَلَإِمَاقَفَ، أَنَلَكَأَفِقِيَوَسَبَ
يَرَأْخَبَلَا

«Сувайд ибн Нуъмон розияллоху анҳу деди:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам билан Хайбарга чиқдик.

**Саҳбога етганимизда, у зот таом опкелтиридилар. Толқондан бошқа
ҳеч нарса келтирилмади. (Ўшани) едик. Сўнг у зот намозга тураётиб,
оғизларини яхшилаб чайдилар. Биз ҳам чайдик».**

Бухорий ривоят қилган.

Овқатланишнинг исломий маданиятига қўра ҳар бир мусулмондан таомдан
кеини оғзини яхшилаб чайиши талаб қилинади. Бу ишни Набий соллаллоҳу
алайҳи васаллам қилганлари ҳақида ривоятлар кўп. Мусулмонлар оғизнинг
тоза-пок бўлишига доимо катта эътибор берганлар. Оғиз билан Қуръони
карим, ибодат дуолари ўқилади, Аллоҳ таолонинг зикри қилинади, шунинг
учун у доимо пок бўлиши, турли нохуш ҳидлар чиқмаслиги керак.

Таомни ёмонлаш мутлақо мумкин эмас.

Ҳар қандай ҳалол таом бандада учун Аллоҳ таолонинг неъмати ҳисобланади.
Ҳар қандай неъмат учун бандада Аллоҳ таолога шукр қилиши лозим. Фақат
нонкўр инсонгина шукр ўрнига таомни айблашга ўтади.

هَيَلَعَهُ لَلْا يَلَصِّي بَنْلَاعَمْ أَنْجَرَحْ ظَنْعُهُ لَلْا يَصَرَّنَأْمَعْنَلَأْنَبُدْيَوْسَلَأَقَوْ
هَأَلَّا لَثُأَوَرُ كَرَتُوَرَكْنَأُهَأَلَّا طَقْأَمَأْعَطَهُ لَسَوْهَيَلَعَ

Абу Ҳурайра розияллоху анҳу деди:

**«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳеч қачон бирор таомни
айбламасдилар. Агар иштаҳалари тортса, ердилар. Кўнгиллари
тусамаса, тарқ қилар эдилар».**

Бухорий, Муслим, Абу Довуд ривоят қилганлар.

Мусулмонлик одоби ҳар қандай таом тановул қилганда уни мақташни, айбламасликни ва таом тайёрлаган шахсга ташаккур изхор қилишни тақозо қилади.

Таом тайёрлаган шахс таом тановул қилган кишига яхшилик қилган шахсдир. Яхшилик қилган кишига эса ташаккур айтиш лозим. Зотан, умумий қоида шуки: «Одамларга ташаккур қилмаган Аллоҳ таолога ҳам шукр қилмайди».

Таомни дастурхонда тартиб билан тановул қилиш юксак одобдир.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам доимо шундай қилганлар.

Саҳобаларни, сиз билан биз умматларини ҳам шундай қилишга ундағанлар.

Таомланишдан Аллоҳ таолонинг ибодатига, тақвосига тайёрланиш ният қилинади.

Овқат ейиш лаззатланиш ва фахрланиш учун бўлмаслиги зарур.

Шундагина инсон қилган нияти туфайли овқатланганига ҳам савоб олади.

Дастурхон устида камтарлик ила ўтирилади.

Кибр ва манманлик барча жойларда ҳам мусулмон инсонга тўғри келмаганидек, дастурхон устида ҳам тўғри келмайди.

Таом тановул қилишда шошилмаслик керак.

Таом аста, яхшилаб чайналади, бунда беўхшов овозлар чиқишига йўл қўйилмайди. Шошилиб овқатланиш беодоблик ва очкўзлик аломати бўлиши билан бирга, соғлиққа зарар ҳам келтиради.

Таомни керагидан ортиқча емаслик зарур.

Чунки бу нарса энг аввало исрофдир, қолаверса, кўп таом еган киши ланж, лоқайд, ибодатларга бефарқ бўлиб қолади, яна кўп таом ейиш оқибатида одам семириб, турли касалликларга чалиниши ҳам мумкин.

يَلَعْ هَلَلِا يَلَصَّى بَنَلِرَاعُ هَنَعْ هَلَلِا يَصَرَّبَرَكِيْدَعَمِنْبَرَمِادَقِمِنَعْ
تَأَلُكُّا مَدَارْنَبَرْسَحَبَ وَهَنْطَبَ نَمَّاَرَشَّإَاعَوْ يَمَدَأَلَمَّاَمَّاَقَ مَلَسَّو
وَبَأَرَشَلَّتُّو وَوَمَأَعَطَلَّتُّلَثَفَّةَلَأَحَمَّاَلَّنَأَكَّنَإَافَ هَبَلُصَنْمَقُّي
مَكَاحَلَّا وَدَمَحَّأَوْ يَذَمَرَّتَلَّا هَأَوَرَ وَسَفَنَلَّتُّلَثَو

Миқдом ибн Маъдийкариб розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Одам боласи тўлдирадиган идишларнинг энг ёмони қориндир.

Одам боласига қаддини тутадиган емаклар кифоядир. Агар жуда лозим бўлса, таоми учун учдан бир, шароби учун учдан бир ва нафаси учун учдан бир», дедилар».

Термизий, Аҳмад ва Ҳоким ривоят қилганлар.

Таомнинг борига шукр ва қаноат қилиш, яхшисини ахтариб, ўзини овора қилмаслик мусулмоннинг юксак одобидандир.

Мусулмон киши турмушини яхши таъмин қилиш учун имкониятидаги барча ҳалол воситаларни ишга солиб, ҳаракат қиласкеради. Аммо ризқ бериш Аллоҳдан эканини ҳеч қачон унутмайди. Шунинг учун ўзига берилган ризқ-насиба Аллоҳнинг иродаси илиа бўлган, деб билади. Оз бўлса, норози бўлмайди, кўп бўлса, ҳовлиқиб кетмайди. Чунки Аллоҳнинг иродасига қарши чиқиш мусулмон одам учун тўғри келмайди.

Таомни якка-якка емай, жамланиб емоқда барака борлигини унутмаслик зарур.

«Устида кўп қўл бўлган овқат Аллоҳ ҳузурида овқатларнинг севимлисидир», деганлар Пайғамбар алайҳиссалом.

مُكْلَعَلَفْ ؛ لَاقْ رَعْبُشَنْ أَلْوُلُكْأَنْ أَنْ ؛ لَلْأَلْوَسَرْ آيْ : ۴۷۰
مُكْلَعَلَفْ ؛ لَاقْ رَعْبُشَنْ أَلْوُلُكْأَنْ : أَلْأَقْ رَمَعَنْ ۴۷۱
دُوَادْ وُبْأَهَارَ كَرَابُيِّ هَيَلَعْ

«Бир жамоа одамлар:

«Эй Аллоҳнинг Расули, биз еймиз, лекин тўймаймиз», дейишиди.

«Эҳтимол, тарқоқдирсизлар?» дедилар у зот.

«Ха», дейишиди.

**«Таомингизга тўпланинглар ва Аллоҳнинг исмини зикр қилинглар.
(Шунда) сизларга унда барака берилур», дедилар».**

Абу Довуд ривоят қилган.

Таом иссиқ бўлса, унинг совушини кутиб туриш ҳам таомланиш одобларидандир.

Таом иссиқ ёки жуда совуқ ҳолда ейилмайды, унга пулланмайды, ҳидлаб күрилмайды, хўриллатиб ёки чапиллатиб истеъмол қилинмайды.

ٍدِي رَثْبُ تَيْتُ اَذِي تَنَاكَ اَهْنَأَ ، اَهْنَعُ هَلَلَ اَيْضَرَ رْكَبَ يِبَأْتُنَبَ اَمْسَأَ نَعَ
هَلَلَ اَلْوَسَرُ تْعَمَسَ يِنَنِا ٌلُوقَتَ وَ وَنَاحْدُ دَرْوَفَ بَهْدَى ٌتَحَ يِطَعَفَ وَبَ تَرَمَأَ
يِمَرَّادَلَا مَاوَرَ ٌكَرْبَلَلُ مَطَعَأَ وَهُ ٌلُوقَيَ مَلَسَوْهَيَلَعَ هَلَلَا يِلَصَ

Асмо бинти Абу Бакр розияллоху анҳодан ривоят қилинади:

«У кишига сарийд (таом) келтирилса, ҳовури босилгунча устини ёпиб қўйишга буюрар ва:

«Расууллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг «Шунда катта барака бор», деяётганларини эшитганман», дер эди».

Доримий ривоят қилган.

Таомни пуламаслик юксак исломий одобдандир.

Таом устида нафас олинмайди, агар у иссиқ бўлса, пуллаб совутилмайди. Луқмани олиб бораётганда оғиз катта очилмайди. Таом ейилаётган қўл коса ёки товоқقا, дастурхонга силкитилмайди.

هـَيَلَعْ هـَلـَلـا يـَلـَصـ هـَلـَلـا لـُوسـرـ يـَهـَنـ هـَلـَأـقـ أـمـْهـَنـعـ هـَلـَلـا يـَصـَرـ سـَأـبـ نـَبـ لـَنـعـ
دـَمـْحـأـ هـَأـوـرـ بـَأـرـشـلـأـ وـَمـَأـغـ طـَلـا يـَفـَخـ فـَنـلـانـعـ مـَلـسـ وـ

Ибн Аббос розияллоҳу анҳұмодан ривоят қилинади:

**«Расууллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам таом ва шаробга
пуфлашдан қайтардилар».**

Аҳмад ривоят қилған.

Таомни четидан еб бориш одобдандир, ўртасидан ва устидан ейиш беодобликдир.

لَا قَمْلَسَ وَهِلَعٌ هَلَلَ اِيَّلَصَّ يَبْنَلَرَنَعُ هَنَعُ هَلَلَ اِيَّصَرَسَ اَبَعَ نَبَرَنَعَ
نَمْلُكْأَيِّ نَكَلَ وَهَفْحَصَلَ اِلْعَنَمْلُكْأَيِّ اِلَفَ اَمَاعَ طَمُكْدَحَ اَلَكَأَادِإِ
هُطَفَلَ وَهِذْمَرَتَلَ اوَدُوَادَ وُبَأَهَاوَرَ .اهَالْعَنَمْلُزَنَتَهَكَرَبَلَانِافَ ،اَوَلَفَسَنَأَ
هَطَسَنَوْ نَمْ اُولُكَفَمَاعَ طَلَ1 طَسَوْ لَزَنَتَهَكَرَبَلَ

Ибн Аббос розияллоху анҳумодан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

**«Қачон бирингиз таом еса, товоқнинг уст томонидан емасин. Балки
паст томонидан есин. Чунки барака унинг уст томонидан нозил
бўлур», дедилар».**

Абу Довуд ва Термизий ривоят қилганлар ва Термизийнинг лафзида:

**«Барака таомнинг ўртасидан нозил бўлади. Бас, уни атрофидан енг,
ўртасидан еманг», дейилган.**

**Таомни ўтириб ейиш одобдандир, тик туриб ёки юрган ҳолда ейиш
беодобликдир.**

نَعَىَهَنَمْلَسَ وَهِلَعٌ هَلَلَ اِيَّلَصَّ يَبْنَلَرَنَعُ هَنَعُ هَلَلَ اِيَّصَرَسَ اَبَعَ نَبَرَنَعَ
مُلْسُمَ وَهِذْمَرَتَلَهَاوَرَ .دَشَأَكَادِإِلَقَهَلَ اَلِيَقَفَ ،اَمَئَاقَبَرْشَلَ
ثَبَخَهَأَرَشَأَكَادِهُطَفَلَ وَ

Анас розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

**«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам тик туриб ичишдан
қайтардилар. Шунда:**

«Ейиш-чи?» дейилди.

«У яна ҳам оғирроқ», дедилар».

Термизий ва Муслим ривоят қилганлар.

Муслиминг лафзида:

«У яна ҳам ёмонроқ ёки чиркинроқ», дейилган.

**Яқинда турган кишиларни, ходимларни ҳам бирга овқатланишга
чорлаш юксак одоб намунасиdir.**

لَأَقْ مُّلَسَّوْهِ يَلْعُه لَلَّا يَلْصَنْ يَبْنَ لَرْنَعُهْ نَعْهْ رَيْرُه يَبْأَنَعْ
هُعَمُهْ دَعْ قُيْلَفَ وَدِيَبْ دُخْ أَيْلَفَهْ نَاهُدُهْ رَحْهْ مُكَدَّحَا يَفَكَهْ إِذَا
هُعَبْرَأَلَهْ أَهْأَرْهْ أَمْعَطْيَلَفَهْ مُقْلَهْ دُخْ أَيْلَفَهْ بَأَنَافَهْ

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Қачон бирортангизнинг ходими унинг таомига, (таомининг) иссиғи ва тутунига кифоя қилса, қўлидан ушлаб, ўзи билан бирга ўтириғизсин.
Агар кўнмаса, бир луқма олиб, унга егизсин», дедилар».

Бухорий, Муслим, Абу Довуд ва Термизий ривоят қилганлар.

Дастурхон устида гаплашиб ўтириш мустаҳабдир.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ва саҳобаи киромлар шундай қилганлар.

Таомланиш охирига етганда, ҳамма бирга дуо қилиб, ўрнидан туриши юксак одобдир.

Шунда ҳамма охиригача таомланиб, ҳеч ким хижолат бўлмай, барча баравар турган бўлади.

إِتْيَزَوْ زْبُخَبَهْ دَاءْبُعَنْبَهْ دَعْسَهْ دَنْعَهْ مُلَسَّوْهِ يَلْعُه لَلَّا يَلْصَنْ يَبْنَ لَرْنَعُهْ نَعْهْ رَيْرُه يَبْأَنَعْ
تَّلَصَّهْ هُرَأْبَأَلَهْ أَهْأَرْهْ أَمْعَطْيَلَفَهْ مُقْلَهْ دُخْ أَيْلَفَهْ بَأَنَافَهْ

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам Саъд ибн Убоданикида нон ва ёғ едилар. Фориғ бўлган чоғларида:

«Ҳузурингизда рўзадорлар ифтор қилсин. Таомингизни аброрлар есин. Фаришталар сизга истиғфор айтсин», дедилар».

Абу Довуд ривоят қилган.

“Ижтимоий одоблар” китобидан

Шайх Муҳаммад Содик Муҳаммад Юсуф раҳимаҳуллоҳ